

15 gold.; pa se je dostikrat zgodilo, da so v eni noči vse stanoge pojedle, da niso nič več vredne. Tako ribštvo in jaga na tem jezeru je veselje brez dobička. (Dal. sl.)

Kukovica vremenski prerok.

Kdor na kmetih živi, ima priliko viditi, koliko je kmetu za vreme mar in da bi ga že naprej vedil: Komaj vstane, pogleda na vreme, in prevdari po njem svoje opravila. In to ni čuda; zakaj vreme je podloga njegove poljske sreče in sploh njegove domačije. Zato vse zadene njegovo serčno žilo, kar vreme kaže ali prerokuje, naj bo mesec, ptiči ali dnevi, kateri po njegovih mislih vreme razodevajo.

Taki dnevi so:

1) dvanajst dni pred božičem, kateri mu s svojim vremenam kažejo vreme dvanajst mescev prihodnjega leta. Al vreme téh dni se, kakor skušnje učé, le malo ujemajo z vremenom mescev prihodnjega leta, in večidel že prvi trije meseci kmeta zadosti prepričajo, da se tudi na ostalih devet ni kaj zanesti;

2) sveti večer. „Kakoršen veter vleče sveti večer — pravijo — tak gospodari celo leto.“ Vém, da je sveti večer vlekel sever, in je potem res gospodaril po večjem; vendar nima ta prerokba stanovitne cene, ker je drugekrat skušnja vse drugač kazala;

3) kakoršno vreme je svetega Petra stol (22. svečana), tako je potlej štirideset dni. Vlani se je to poterdilo, letas pa je bilo vsake sorte vreme;

4) če véliki petek dežuje, tisto leto nima dež teka. Vlani in predvlanskim je bilo res tako, in še eno leto, morebiti 1849, če je tudi deževalo, pa je bilo prec suho; vendar si ne upam reči, da je vselej taka.

Tudi 5) malokdaj se poterdi sveti Medard, da bi potem štirideset dni tako bilo kakor 8. dan rožnika; vém pa, da je bilo leta 1811 tako lepo, kakor svetega Medarda dan; letas pa ne.

So pak še druge znamenja lepega ali gerdega vremena, na ktere kmetje pazijo in si dobro ali slabo vreme obetajo; pa vendar včasih kaka pomota vmes pride. Tako je kazal zgornji kamen vrat iz žagrada v cerkev na I. če je bil moker, dež, če pa suh, pa lepo; leta 1833 mesca malega in vélikega serpana in kimovca je bilo vse drugač: njegov pot je takrat kazal lepo. Še le v jeseni so novice to zastavico razvozlale. Silo veliko ledenih gora namreč je prignal sever v atlansko morje, ki so se tajale in mokroto je sever celó k nam prignal.

Vsak umen človek vé, da ptiči nekaj časa vreme naprej vedó; moder Stvarnik jim je to v natoro vtisnil, da si kaj poskerbé. Če petelin zvečer po večerji poje, ali če se vrane po zraku z velikim vpitjem dervé, če ptički k hišam pritiskajo, pride dež, nevihta. Od kukovice pa pravijo, „da bo letina slaba, če pride na golo, — dobra pa, če pride na zeleno ali na zelenje.“ Skušnja to zlo poterjuje, mi ni ne vraža ne prazna vera, ker večidel je kukovica na golem pela kake 7 do 10 dni pred zelenjem, je bila slaba letina; če pa so bile bukve zelene, ko smo jo zaslišali, dobra letina. To je bilo le enkrat poslednjih deset let, kar jez vém.

Kukovica je eden tistih ptičev, ki pozimi pri nas ne ostanejo, ampak gredó v bolj gorke kraje, in se spomladi zopet k nam vernejo. Taki ptiči dobro vedó za čas, kdaj jim je odriniti. Ko pa tam, kjer bivajo, mnoge sape in nenavadni vetrovi vlečejo, tudi kukovico zmotijo, da pred pride, kakor je nje čas, to je, ona pride na golo drevje, in ta nje zmota nam kaže, da bodo nestanovitne sape in nenavadni vetrovi vlekli, in zmedeno vreme rodili, ktero tudi rastline v njih rasti moti, zadržuje ter slabo letino napravi. Ti so moji dozdevki o kukovici kakor vremenski prerokinji. Kdor kaj boljšega vé, naj pové; radi bomo slišali.

L. D.

Poskušnja *)

novih domestivnih čerk za slovenski alfabet.

(Nove čerke in zglede glej v dokladnem kamnopolisnem listu).

Opomki: 1) Posebne čerke za priperti — geschlossenes é (iméti) in odperti — offenes — ô (vôda), katerih glasovi so za ljudstvo, in zlasti pri pisanji, težko razločiti, bi bile po našem sedanjem prepričanji za ljudski alfabet malo primerjene. — Za novince bi se utegnile te čerke, kadar imajo omenjene glasove, s tem ali enakimi znamki podznamenovati, na priliko, e, o, tako, da bi zgornja versta za povdarke zmiraj prosta ostala. — Ko bi se pa vendar hotle za-nje posebne čerke imeti, so po naši dozdevi te, ki so v zgledu zmesenega preodmena v besedah: nebes in rojen naznanjene, med drugimi pripravniše.

2) Čerke zmesenega preodmena ali preodbora, ktere so spredej med oklepom in zaklepom odkazane, so za poljubno odbero pridane; ravno tako tudi vse kratke namest podaljšanih: č, ž, š.

3) S tukaj naznanjenim alfabetom so a) neprijetni in zamudni nadznamenki (diakritische Zeichen) ilirskega alfabeta odpravljene, in namest njih nove čerke, in sicer v dvojni podobi znajdene, tako, da se lahko, po poljubnosti dolge ali kratke, to je, iz verste moleče, ali pa na versto zategnjene ali zakrajšane pisati dajo; — b) tako je tudi za poloviti è posebna čerka odkazana, ktera se poljubno rabiti zamore, zlasti v takih besedah, ktere ta glas že v korenini imajo na pr. perst; — c) pri sestavljenih čerkah lj in nj je po tem alfabetu pismenka j nepotrebna storjena in toraj poslovljena; po tem takem ste za natis in pisanje dve čerki prišparane, kar pri dolgih spisih lahko cele pôle znese; — d) malo lične in zraven tega tudi težkopisne čerke z, ž in k so iz tega alfabeta odmaknjene, in namesto njih ličniše in glajše vpeljane; — e) čerka e, da se ložej od e razloči, je za poljuben nadznamenik, kakor v latinskem pisanji, spet prosta storjena; — f) lepota spisa in natisa je v prvem, pa tudi zmesenem preodmenu, čeravno se v njem 31 novih in le 20 latinskih čerk najde, v sploh skoraj bolj povzdignjena, kakor zmanjšana; — g) ravno to veljá tudi od razločnosti, h kateri, zraven dolgih čerk, med novimi zlasti: z, š in è, in nadznamek nad č najbolj pripomorejo; — h) najpoglavitniši zboljšek tega alfabeta pa je pripravnost za pisanje ali lahkopisnost, ktera bo, če le nekoliko vaje pristopi, zlasti v prvem preodmenu, po vsem upanji tudi najojstrejšim vošilom zadostiti mogla.

4. Kar pa splohno obravnavo tega alfabeta zadene, smo se v pričujočem preodmenu bolj sedanjemu alfabetu bližati, kakor po terdih vodbinah latinskega alfabeta (ktere smo v poslednjem sedmem in v poprejšnjih preodmenih nasledovali) ravnati hotli. Iz tega namena je bila čerka e v samem tem glasu, ktereга sedaj v ilirskem alfabetu ima, obderžana; in čerka s, čeravno v latinskem jeziku prav za prav le mehke glas pomeni (casus—cassus; caesio — cessio; misi — missi) stanovitno za terd glas ohranjena.

Nič manj se je pri odvolji novih čerk, kolikor je bilo mogoče, tudi ozir imel na spomin bravcov. V tem spovidu so bile za enakošne glasove tudi enakošne čerke odbrane, da bi tako že podoba sama na glas čerke opominovala, na pr. za lj in nj čerke l in n podobne. Iz ravno tega namena so bile tudi čerke enojno sislavnih

*) So namreč v slovenskem trije odvetki sploh imenovanih sislavnih glasov: sičavni = c, č; zumljajoči = z, ž in sislavni v tesnem pomenu s, š (Zisch-, Sumse- und Sause-Laute) in vsak odveteke ima dva razločka glasú, namreč: enojno sislavnega in šumečega. Drugi slovanski narodi pa, na pr. Poljci, Serbi imajo, kakor Vlahi, zraven prednjih še četert odveteke sislavnih glasov, namreč: dz in dž; in Poljci verh tega tudi še jotirane enojne sislavne é, ž, š in dž. Pis.